

Стенограма

от единадесетото заседание на Обществения съвет по отбранителна политика

04 юли 2014 г., част I

Министър Ангел Найденов :

Уважаеми г-н Генерал, уважаеми г-да генерали, адмирали, офицери, уважаеми дами и господа,

Отново имам удоволствието да приветствам всички членове на обществения съвет с „Добре дошли“ и да отбележа, че това е третото за настоящата година заседание на Обществения съвет по отбранителна политика и 11 заседание от неговото създаване през 2013 г. Равносметката показва, че за малко повече от година, този съвет се утвърди като един много полезен, необходим формат за обсъждане със структурите на гражданското общество на най- актуалните значими въпроси по дневния ред на Националната отбранителна политика. Впрочем в обсъжданията по време на различните заседания на обществения съвет не липсваха и други теми гравитиращи или не толкова към най-широкото разбиране на понятието Национална сигурност. Според мен очевидно и за напред при изграждането и развитието на една модерна система за Национална сигурност, все повече ще трябва да се отчита експертизата на неправителствените организации, ангажирани в сферата на отбраната и сигурността. Използвам случая, откривайки това заседание на Обществения съвет, да ви изкажа благодарност за активното участие по време на всички заседания. Да изкажа благодарност за вашата подкрепа както и за конструктивните предложения, които бяха направени през проведените до сега 10 заседания на Обществения съвет. Искам да подчертая, че вашите мнения и становища бяха много внимателно разглеждани от моя екип от началото на мандата ми като министър на отбраната, много предложения бяха възприети, други ни дадоха представа за начина, по който се възприема политиката на ръководството на Министерството на отбраната. Вярвам, че така ще бъде и занапред като всяко следващо ръководство на Министерството на отбраната ще продължи тази, вече установена, отбелязвам положителна традиция на изключително ползотворен диалог и на активно сътрудничество с обществените организации от отбранителния сектор. До сега около тази маса, образно казано бяха разгледани различни въпроси, свързани с трансформацията на българските въоръжени сили и с подобряването на ефективността на страната ни като съюзник в НАТО и като участник в общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз. Разгледахме и една тема, която смятам за изключително важна и това е темата за военно патриотичното възпитание. Според мен това е тема, която постоянно трябва да присъства в обсъжданията в обществения съвет. Не на всяко заседание, но в рамките на поне една календарна година да се разглежда развитието на военно патриотичното възпитание и

отношението на Министерството на отбраната и на всички други държавни институции, ведомства и разбира се на всички вас като представители на обществените организации. Предвид на обхвата и логиката на вече обсъжданите теми мисля си, че днес е добър повод и е подходящ момента да разгледаме още една тема, която до момента не е била обект на внимание на Обществения съвет и която обаче има много важно значение за цялостния успех на трансформацията на системата за отбрана. Става дума за изграждането на ефективен резерв на българските въоръжени сили, явяващ се ключов елемент от системата за отбрана, попълването на резерва и съответно поддържането на този резерв, за да могат въоръжените сили да изпълняват достатъчно ефективно и в пълен обем всички възложени мисии и задачи. Впрочем тревогата за състоянието на резерва, отношението към съществуващия закон, потребността не просто от изменение и допълнение, а от нов за резерва, винаги е присъствала под една или друга форма в нашите срещи. Като стана дума за трансформация на въоръжените сили бих искал да ви информирам, че работата по двата основни документа, по тези важни за военното строителство въпроси, продължават. Информация за хода на работата на работните групи, назначени да работят по прегледа на структурата на въоръжените сили и съответно визия за развитието на въоръжените сили до 2035 г е изготвена, изпратена е вече на всички организации, членове на обществения съвет по отбранителна политика, а вашите оценки, мнения, препоръки по тези текстове ще се очакват в Министерството през следващите месеци. Отбелязвайки визия за развитието на въоръжените сили до 2035 г., ще ме извините, ще направя едно малко отклонение, но искам изрично да отбележа работата на Министерството и на работните групи, чиято дейност се координира от Военна академия „Георги Раковски“ и ще го отбележа, защото през месец юни, когато беше направен един етапен преглед на резултатите, в последвалите коментари почувствах една ирония, абсолютно неуместна според мен, за това, че видите ли Министерството на отбраната се занимава с двадесет годишни прогнози, тогава когато е трудно да кажеш ден за ден какво точно се случва. Горещо така звучаха тези интерпретации. Казвам неуместна, защото според мен няма отговорно ръководство на Министерството на отбраната, което да не си поставя въпроса как ще изглеждат ангажиментите и отговорностите, как ще изглеждат структурите на въоръжените сили и как ще се развива политиката в сектора за отбрана не с хоризонт следващия месец или следващата календарна година, а наистина с хоризонта от 10, 15, 20 години. В тази разработка участват над 80 експерти от различни структури на въоръжените сили. Това е не просто умствено упражнение или теоретична игра, а става дума за нещо наистина достатъчно сериозно. Разработени са и вече предварителните доклади на експертните групи, като искам да подчертая, че става въпрос за групи от 6 области на изследване и обърнете внимание само на техния предмет на работа: Геополитическа среда за сигурност, Общество и човек, Наука и технологии, икономика и ресурси, Околна среда и шестата работна група – Въоръжени сили. С цел привличане и на гражданската експертиза свои анализи по специфични теми на проекта са представили и институти на БАН, на Сдружение българска отбранителна индустрия и разбира се

цивилни експерти, които са ангажирани в дейността на тези работни групи. Работата по този проект разбира се се координира с прегледа на структурата на въоръжените сили. През месец април на 2014 г. беше проведена и експертна оценка с участието на 52 представители на въоръжените сили за идентифициране на националните интереси с хоризонт 2035 г. и на основните фактори, които се очаква да влияят върху сигурността на България и на Балканите. Осъществява се взаимодействие с екипа, чиято дейност възобновихме, работещ по проекта „Войник на бъдещето“. Отново в много тясна координация с представители на сдружението на българската отбранителна индустрия с поглед и върху техническото и технологичното модернизирание на българските военнослужещи и на българската армия. И обърнете внимание, работи се в координация с представители на съюзното командване по трансформацията на НАТО, които разработват документа НАТО 2035 и след това, тоест това не е просто някаква приумица, която ни е хрумнала на сегашното ръководство на Министерството на отбраната. Става дума за сериозен стратегически документ, който има много тясна връзка с разработките, които се правят сред нашите партньори и разбира се документа „Рамка на бъдещи операции на алианса“. Естествено е в процеса на изследването да се осъществява и много тясно взаимодействие с различни панели- цели, изследователски групи на организацията за наука и технологии на НАТО. Държах да направя това пояснение, защото е важно поне в рамките на това към този момент за нас последно заседание на Обществения съвет, да хвърлим известна светлина и върху по- дългосрочен поглед по развитието на въоръжените сили. Връщайки се към темата на днешното заседание ще подчертая, че след мен конкретно изложение за състоянието и перспективите на българските въоръжени сили ще направи заместник министъра на отбраната г-н Иванов, който вън от всякакво съмнение познава тази тема в различни качества и е един от хората, които са най-пряко ангажирани с подготовката и нормативната уредба, и съответно реализацията на предмета на този закон и на всички под него нормативни документи. Очаквам в рамките на дискусиата вашите мнения и предложения, като отбелязвам, че до момента не само сме отчитали това, което сте представяли, но и на практика сме го прилагали в нашата дейност. Разгледаните до момента теми не само не изчерпват съдържанието на нашата дейност, но е възможно отново в бъдеще Обществения съвет и командването на въоръжените сили и ръководството на Министерството да се връщат към някои от тях, особено тези, които са в процес на развитие и без да предпоставям дневния ред на Обществения съвет от тук нататък си позволявам да предложа на вашето внимание още една тема, която е свързана с изграждането на ефективно функциониращ резерв на въоръжените сили и естествено с качеството на ангажираните в отбранителния сектор, въпросът за военното образование и съответно повишаване на неговото качество. В заключение искам да ви пожелая конструктивен дебат и нека следващите дни и седмици да ви заредят с достатъчно енергия, така че на есен да продължите с нови сили работата в рамките на този обществен съвет. Желая ви успех.

Водещ:

Уважаеми гости, уважаеми членове на Обществения съвет, заместник-министърът на отбраната.

Заместник-министър на отбраната Иван Иванов :

Уважаеми г-н Министър, г-н Генерал, господа генерали, адмиралите, господа колеги. Въпросът за резерва не е нов за нас. От много години той стои на вниманието на хората, които се занимават в областта на отбраната и сигурността. Една кратка ретроспекция: ние говорихме за национална гвардия, ние говорихме за различни видове резерв, бяха написани няколко закона или по-скоро проектозакона. Така или иначе въпросът за резерва е изключително важен и за съжаление той до този момент бих казал не е речен качествено и пълноценно в българската армия. През юли месец 2012 г. беше приет закон за резерва, който аз и друг път съм казвал, това беше една правилна стъпка. Правилното, че такъв закон беше приет, че се акцентира вниманието както на обществото, така и в структурите в областта на сигурността и отбраната по проблемите за резерва. В правилна стъпка беше и създаването и на Централното военно окръжие, което акумулира в себе си бившите военни окръжия, но създавайки една стройна, единна структура, която се занимава с проблемите на резерва. Какво още беше полезно с този закон, да, създаде се условие за неговото ръководство, за състава му, подготовката на резерва, за неговия отчет, и използването, преминаването на абсолюта в резерва, но предвид абсолютно погрешното схващане на единния комплект сили, ние достигнахме само до доброволния резерв. Един доброволен резерв, който съгласно Бялата книга е до 3400 човека и който не осигурява нарастването на силите и средствата на българската армия при изпълнение на заложените в плановете, сценарии за действие на българската армия. Аз и друг път съм казвал, да какво би станало ако се наложи армията да изпълнява едновременно два, три и повече сценария. Въпрос, на който никой не може да даде разумен отговор, а отговорът е, че просто не е в състояние да ги изпълни, тъй като няма реално нарастване на силите и средствата. Ние сериозно сме поработили върху този въпрос и имаме ясна концепция за развитието на резерва. Разбира се ние трябва да въведем мобилизационен резерв, но този мобилизационен резерв ние трябва да го въведем не само като понятие, ние трябва да го въведем като структура, състав и най-важното - да се грижим за неговото обучение. Аз няма да се спирам в подробности в изложението си, но само ще ви кажа, че в момента има някои много негативни тенденции по отношение на резерва и запаса в България. Ние имаме в момента една тенденция като застаряване на мъжкото население в България. И само за последните три години запасните са намалели с 200 хил. човека, с 200 хил. човека за 3 години. Същевременно вие знаете как се назначават хората в запаса, това са обикновено тези, които са преминали военна служба, военно подготвени, за последните 3 години са освободени едва 3 хил. човека и една много малка част от тях са изявили желание да бъдат вписани в резерва. Много малка част от тях. Тоест нашите разчети показват, че към 2029 г. ние ще имаме не повече от 2 % резервисти до 35 годишна възраст. Това е страшно, тоест ние няма да можем, спазвайки нашите правила, да си

окомплектоваме българската армия, евентуално по военно временни щатове с личен състав, ако не вземем спешни мерки. Ето защо ние се нуждаем от нов закон за резерва. Един закон за резерва, който точно и ясно да регламентира службата както в доброволния, така и мобилизационния резерв. Предвиждаме отново, някой може да ме репликира, не държа за името, но държа за съдържанието, така наречения териториален резерв. Резерв, който би трябвало да бъде обучен, подготвен в мирно време който да може да се справя с такива природни катаклизми, промишлени аварии, който в крайна сметка евентуално при мобилизация да осигури нарастването на българската армия и другите силови структури в съответния си състав, да отговори на опасностите и в заключение аз искам да ви кажа, че това трябва да стане. Както министър Ангел Найденов ви каза, в този състав това ни е последното заседание на Обществения съвет, аз съм обаче дълбоко убеден, че ние ще се виждаме и в бъдеще време. Разбира се ще работим заедно, защото това, което се прави в Обществения съвет, това, което е заложено от Министерството на отбраната, включая и въпросите, по които току що аз говорих, трябва да се прави от всяко едно ръководство, което иска да има една силна армия, една армия, българска армия, която да отговаря на предизвикателствата на XXI век., една българска армия, достоен, пълноправен член на НАТО и системата за колективна сигурност и една българска армия, която може да изпълнява и третата си мисия, а именно да подпомага населението в разни катаклизми, природни и други. Аз също искам да ви благодаря за досегашната работа. Ние сме работили години наред заедно. Ще продължим да работим независимо в какво ми качество и да ви кажа, че този Обществен съвет доказва своята ефективност и действително необходимостта от неговото съществуване. Г-н Министър, смятам, че съвсем накратко заложихме темата за дискусии, така че можем да започваме.

Водещ:

Г-н Министър, смятам, че съвсем накратко заложихме темата за дискусии, така че можем да започваме.

Министър:

Благодаря Ви г-н Иванов. Нека само да подчертая, че в работата на Обществения съвет участва ген. майор Нейко Ненов, досега на мнозина от вас познат като командващ на сухопътните войски, а от буквално два дни- заместник началник на отбраната и връщайки се към изложението на г-н Иванов, да подчертая, че според работните групи, работещи по визия 2035, към 2035 г. България ще разполага с 680 хил. български граждани, отговарящи на всички условия във възрастта между 18 и 50 години, подлежащи съответно на ангажиране в резерв или запас, тоест нещата не изглеждат чак толкова страшни от гледна точка на възможността да се попълва резерва и запаса на въоръжените сили, но разбира се това е една и тревожна статистика и съответно прогнози, за които спомена и г-н Иванов. Благодаря за изложението г-н Недялков, продължете, ще ме извините и ще ви пожелаем успешна работа сега.

Водещ:

Благодаря Ви г-н Министър. След встъпителните изказвания на министър Ангел Найденов и зам. Министър Иван Иванов дойде време за дискусията и възможността съответно да изложите, като молбата е отново в рамките на не повече то 5 минути, вашите становища. Нека да кажа, че от страна на министерството освен ген. Нейко Ненов, заместник началник на отбраната, който вече беше представен от министър Ангел Найденов, участват и членове на политическия екип на министъра, негови съветници, ту са г-н Антон Ластърджиев – директор на Дирекция управление на човешките ресурси, полковник Димитър Мешков – началник на отдел столичен в Централното военно окръжие, Милена Петрова от Дирекция Правно нормативна дейност, подполковник Станимир Гъбаров от Дирекция операции и подготовка и полковник Румен Тодоров от Дирекция Стратегическо планиране. Сега имате думата уважаеми членове на Обществения съвет за излагане на вашите становища. Нека да започнем със Стоян Стаматов- началник на Централното военно окръжие.

Г-н Стаматов:

Благодаря. Уважаеми г- н зам. министър, уважаеми г-н Генерал, господа генерали, адмирала и офицери, дами и господа. Централно военно окръжие, както в експозето беше споменато от зам. министър Иванов е създадено със закона за резерва и последващи постановления на Министерски съвет като основната му мисия е да осигурява комплектуването на въоръжените сили с личен състав и техника за мирно и военно време, комплектуването на структурата от другите сили от системата за национална сигурност за военно време, популяризиране на военната професия, набиране на кандидати за военнослужещи, за доброволен резерв, за обучаеми в нашите висши военни училища, също така участва активно в организацията на подготовката на учениците в средните училища в 9ти и 10ти клас, също имаме участие в подготовката на курсовете за студентите във висшите военни училища и университетите, гражданските университети, както и на български граждани без военна подготовка, които имат желание да преминават такава в курсовете, организирани в Министерството на отбраната. Тези две задачи, последните, са нови, поставени със закона за резерва и последващите поднормативни актове, както и социалната адаптация на военнослужещите, които напускат редовете на българската армия. Една от основните задачи пред нас остава военният отчет на ресурсите от резерва и техниката, както и административното обслужване на гражданите. И в подкрепа на думите на зам. министър Иванов, мога да споделя с вас някои по- конкретни данни от това, което е извършено в периода от съществуването на Централното военно окръжие, действително към момента, ресурсът който водим на военен отчет е малко над 1 400 000 български граждани, той намаля и по отношение на ограниченията в закона, за да заведем на военен отчет само тези които имат военна или някаква специална подготовка, както и естественото отписване от военен отчет при навършване на възраст в запаса. Също така водим над 170 хил. единици техника. При нас в процеса на прегледа на структурата на

въоръжените сили, ние проведехме преглед на структурата на Централно военно окръжие и изготвихме няколко документи, които представихме на семинар през месец май във Военна академия- Раковски, изготвихме концепция, която я представихме на обсъждане за териториален резерв или нямаме и ние също така претенции за името, като в тази концепция, основния акцент е този резерв да има принос, по- голям принос към въоръжените сили и в мирно време да има принос и при разрешаване на кризи, бедствия от различен характер. На нашия семинар представихме също и концепция за подготовка на запаса или на мобилизационния резерв, защото в момента това не е регулирано, възрастовата граница на водещите се на военен отчет се покачва, а тяхната подготовка намалява, което не допринася за качествено комплектоване на военновременните формирования от въоръжените сили и структурите от националната сигурност. Също така, на нашия семинар представихме концепция за развитие на запасните в звание и в длъжност. Този въпрос е разработен защото считаме, че към момента това което е регламентирано в закона и поднормативните актове не е достатъчно и не дава яснота и затруднява нашата работа със запасните. Само за информация, през този период сме набрали кандидати за военнослужещи 2 989 за общо 811 места, което за определени конкурси и определени райони имаше съотношение 1: 10 на кандидати към осигурени места. През 2013 г., учебната 2013- 2014 с помощта на нашите структури сме подали кандидати за обучение във Висшите военни училища 289 кандидати за курсанти. За доброволния резерв в двете кампании, които са проведени, големи, на медицински прегледи сме изпратили 1 556 кандидати, но за съжаление 857 от тях само са годни за военна служба, което е много притеснително, тъй като това е показател, което показва, че нашето младо поколение е болно, а към момента имаме сключени повече от 550 договора за доброволния резерв. По отношение на дейностите по социална адаптация повече от 500 военнослужещи са потърсили съвет и помощ в нашите структури, като 320 от тях са завършили успешно курсове за квалификация. Една от задачите, които изпълнихме и приключи само преди няколко дни беше обучението на учениците в 9ти и 10ти клас, на пръв поглед изглеждаше такава, не толкова значима задача, 5 часа в девети клас и 5 часа в десети клас, но се оказа една огромна работа, която трябваше да бъде извършена. Над 1000 училища в България имат паралелки в 9ти и 10ти клас в цялата страна, над 4 500, над 1000 училища с над 4 500 паралелки. В цялото обучение бяха включени над 500, ние ги наричаме ръководители, те са и военнослужещи и цивилни служители, като половината от тези ръководители са от структурите на Централно военно окръжие, другата част са колеги, които ни оказват съдействие от военните формирования в зоната на тези училища. За първия семестър имам данните 26 700 часа общо в страната бяха преминали с тези ученици, което за нас е едно голямо натоварване, но успяхме да приключим. В края на миналия месец ми беше представен, бяха представени резултатите от анкетата, която проведехме с учениците, над 6 700 ученици бяха анкетирани като над 50 %, което е така за нас много добър знак, над 50 % от тях са с изключително положително отношение към обучението, което ние провеждаме, под 10 %, мисля, че бяха някъде около 8 % са с

изключително негативно отношение към това обучение и в анкетата имахме един отворен въпрос за предложения. Повечето от предложенията бяха насочени към повече часове, повече практически и това, което в момента ние нямаме законово основание да извършим. Благодаря.

Водещ :

Нека да продължим с представителя на Асоциацията на сухопътните войски - ген.Кирил Цветков.

Ген.Цветков :

Уважаеми колеги,

Проблемът с резервните сили не е от днес, нито от вчера. Проблеми е имало и след Освобождението, когато мобилизационното напрежение е достигало 10-12 пъти особено в пехотните части. Дори по времето на социализма имаше проблеми въпреки стройната организация и наличието на достатъчно въоръжение, техника и материални средства. Тогава проблемът беше с поддържането на подготовката на запасните, която никога не достигаше. Но това, което се случи през последните 20 години надхвърля всичко и спокойно може да се заяви за катастрофа в областта на мобилизацията и подготовката на резервните сили. Започна се с отменянето на планираните мобилизационни сборове през 90-те години, забрави се за резервните сили през първото десетилетие на 21-я век. Причините са ясни на всички- недостига на средства и постоянните промени и съкращения на структури и числен състав. Така се стигна до приемането на Закона за резерва, който не успя да заработи, защото бе лишен от основите и традициите, които десетки години са осигурявали развърщането на Българската армия при нужда.

През 2001г. бе предложено състава на БА да се състои от активни и резервни сили. Резервните сили да се подчинят на отделно командване, което да оперира и в мирно и във военно време. Не беше прието от ръководството на МО и ГЩ, нищо, че предложението бе от управленията “Личен състав” и “Планиране на отбраната и въоръжените сили”. Ако още тогава бе прието щеше да се избегнат приказките за териториални сили, за Национална гвардия, за доброволни формирования за действие при бедствия и аварии, за сили и средства от БА за действие при бедствия и аварии, за структури, които да се занимават с обучението и използването на резерва. Всеки пропуск и възникнала празна ниша в системата поражда предложения и идеи за запълването ѝ. Сега с привеждането в изпълнение на Плана за развитие на ВС и злополучната Бяла книга се отиде до ликвидиране на военновременните формирования на БА и отново основателно възниква въпроса за териториални сили и за териториална отбрана.

За това ние предлагаме да се върнем към това старо предложение. БА да се състои от активни и резервни сили.

Активните сили са окомплектованите по военновременните щатове с кадрови военнослужащи и постоянен резерв, въоръжение и техника съединения и части, способни в рамките на определените им по плановете срокове да бъдат в готовност за бойно използване за трите мисии на БА. Това са известните механизирани бригади (без кадрите батальони) на СВ с техните шест ББГ, бригадата специални сили, частите за осигуряване и поддръжка, окомплектовани по щатовете, базите на ВВС и ВМС,

зенитноракетните части и техните части за поддръжка и осигуряване. С една дума това са напълно окомплектованите съединения и части на БА.

Резервните сили са:

- съединения, части и учреждения от мирновременния състав от видовете въоръжени сили, неотговарящи на горните условия за окомплектоване с личен състав и въоръжение и техника, които са основа за развърщане на военновременни формирования;
- чисто военновременни формирования
- резерв

Наличието на резервни сили за отбрана е вече необходимост и затова Асоциацията на СВ още през 2007 г. на форум през октомври апелирахме да се спре изпълнението на плана поради доказана вече нефективност и неосигуреност от държавата, което ще позволи да се съхранят надеждни все още сили за отбрана.

Тогава още заявихме, че ако се ликвидира въоръжението, техниката и материалните средства на резервните сили на СВ всички положения в предлагания Закон за резерва относно Резерв на БА, териториален резерв, формиране на нови войскови единици във военно време за допълващи сили и за попълване на загубите на БА ще останат само на книга и няма да действат. Само хора, които не знаят как се формира нова войска единица без необходимите финансови и материални средства, въоръжение и техника може да се надява че това може да се осъществи във време на война. Двадесет години вече няма финансов военновременен план, не действа военновременния план, не се попълват военновременните запаси и всичко в държавния резерв е морално остаряло. Надеждата, че всичко това ще се възстанови и ще стане възможно да се формират нови войскове единици на празно място в условията на една дива и неконтролируема пазарна икономика е празна илюзия.

За мен остава неясно как ще се решава въпроса с попълването на активните сили и особено на тези, определени за мисии зад граница с подготвени резервисти. Може да се залъгва обществото с приказки за планове за единен комплект сили, но не и пред аудитория като тази, пред която говоря. По наше мнение тази част от резерва, която е предназначена за попълване на мирновременните формирования от основните сили на БА, заети с мисии и предназначени за колективната отбрана на НАТО и ЕС, както и определени за незабавно реагиране по национални задачи, трябва да бъде отделена като постоянен резерв. Резервистите сключили договори за служба в постоянния резерв, за времето на неактивна служба, трябва да получават месечно възнаграждение (примерно 15-20% от това на кадровите) и да им се осигури задължително усиленa подготовка в състава на подразделенията от активните сили и то като готови формирования. Последното е много важно, за да не се превръща МО в социална институция, която раздава пари на нуждаещите се, без да получава обратно нищо, за което вече има данни, че се случва. Хора получават пари, без да са провели поне един час подготовка. Но за това, ако са получили средства от бюджета са виновни командирите, че не са ги викали на командирски и тактически занятия с формированията, където се числят. Опит има в това отношение, например в Дания, но такива опити са изхвърлени съзнателно от изследванията, за да не нарушават общата хармония. Нашето мнение е, че това няма да обремени много бюджета на МО, но значително ще спомогне за повишаване оперативните способности на активните сили, особено на Сухопътните войски, които са в основата на задълженията ни по НАТО, в изпълнението на мисиите на БА за подкрепа на световния мир и подкрепа на населението при бедствия и аварии.

По наше мнение при този състав на БА тя ще се нуждае от постоянен резерв за попълване на щатове за военното време. Вярно е, че това ще струва повече средства, но в противен случай ще страда боеготовността и боеспособността на формированията.

Проблема е във военновременните формирования и тяхното развърщане и подготовка. Видя се пълната безмислица на единния комплект сили, на отказа от териториалното разпределение на силите, на отсъствието на военновременни формирования, за което апелирахме при приемането на Бялата книга. Стигна се приемане от Народното събрание на определена бройка военновременни сили за развърщане. Но какво ще развърщат, от какви сили има нужда страната не става ясно. Не става ясно, какви ще са задълженията на областните ръководства и структури и кметовете на общини по подготовката на резерва. Няма нито финансови, нито материални, нито морални стимули за местните структури. Ако има кажете ясно какви са. Дреме му на областния управител, че от областта трябва да се изпратят примерно 500 души в Шумен, казвам пак примерно, за развърщане на някакво формирование. Дреме му и на кмета на общината за това. А те са властта в областта и общината. Вместо да се изпращат организационни формирования се стигна до безцелно изпращане на призовки на запасни да се явят на стотици километри разстояние в райони. Никой не казва на хората как да стигнат дотам, кой ще им възстанови средствата. Никой не казва на водача на МПС кой ще му зареди автомобила, за да отиде до сборния район и как ще го поддържа в изправност. И още много други неща, за които говорихме на кръглата маса по проблемите на мобилизацията организирана от ОСВО и Клуб 166 през септември 2011 г. Дори никой не поиска изводите от тази кръгла маса.

По наше мнение трябва да се промени подхода към резервните сили. Знаете, че един от принципите на военното строителство е еднаква подготовка на основните и резервните сили. Но за това са необходими средства, които ако не се намерят и използват разумно и планово, всички приказки за резервните сили ще останат на книга.

Затова Ви предлагам няколко основни постулата при формирането на резервните сили.

1. Резервните сили да се развърщат на териториален принцип, за което да се ангажират областните ръководства и кметовете на общини.

2. За развърщане на териториалните формирования да се използват непопълнените структури от въоръжените сили и мобилизационни ядра. Там, където няма кадрирани формирования да се използват само местни териториални мобилизационни ядра.

3. Основна организационна единица при резервните сили е резервния батальон. Това дава възможност резервните сили да се използват за попълване на загубите на основните мирновременни и за формиране на военновременните съединения и части.

4. Основно териториално формирование е резервния полк. Полковата структура се е доказала в цялата ни следосвобожденска история. По-големи формирования могат да се създават на централно подчинение като се привличат батальони и роты от резервните полкове.

5. Всеки резервен батальон и териториално формирование има титулно название и наименование по името на областта(общината) откъдето се формира и на което е наследник от военната ни история. Това ще увеличи моралната отговорност на местните администрации за формирането им и ще повиши чувството на отговорност и гордост сред запасните и ще подпомогне военнопатриотичното възпитание на населението.

6. Мобилизационните ядра са и мирновременен териториален резерв за действие при бедствия и аварии и в мирно време се подчинява на областните ръководители и кметове на общини. Заплащането на труда им е в зависимост от вида дейност и е грижа на МО и МВР по предложение на областните управители.

7. Мобилизацията и строевото сглобяване на териториалните формирования е отговорност на военните окръжия и областните ръководители. Общото ръководство на мобилизацията във военно време се осъществява от заместник-началник на отбраната

8. Подготовката на запасните и военновременните формирования се извършва по план на Министерството на отбраната. Подготовката на мобилизационните ядра/териториалния резерв е отговорност на МО и МВР в зависимост от целта на подготовката им.

9. С включването им в състава на определено военновременен съединение или част резервния батальон престава да се нарича резервен (например 3-ти резервен Бдински батальон става 3-ти механизирани(пехотен, лекопехотен) батальон). Така е било и в нашата история с резервните полкове и дружини.

Необходимо е да се изясни в закона състава на резерва. Според мен той трябва да се състои от постоянен и мобилизационен резерв и запас, но с конкретизирано съдържание.

Постоянният резерв е предназначен за попълване на мирновременните активни сили за трите бригади и формированията за поддръжка и бойно осигуряване на СВ и тези на ВВС и ВМС, както и за мобилизационните ядра от териториалния резерв. Постоянният резерв е доброволен, на основата на договори. Подготовката на резервистите се извършва по план на командирите на формирования в системата на оперативната и бойна подготовка и участието на резервистите се заплаща от бюджета.

Мобилизационният резерв е за попълване на военновременните формирования в количество по военновременните щатове с резерв от 20% отгоре. Той е задължителен резерв, но не е на основата на договори. Подготовката на резервистите е планова, по план на МО под формата на мобилизационни мероприятия и курсове за подготовка и преподготовка и участието на резервистите се заплаща от бюджета. В мобилизационния резерв се числят резервисти, примерно до 45-50-годишна възраст.

В запаса се водят български граждани, служили в редовете на въоръжените сили, МВР и специалните служби и такива завършили курсове за военна подготовка, но не включени в постоянния и мобилизационния резерв до 60 годишна възраст за офицерите и 55 годишна възраст за сержантите и войниците. За генералите пределната възраст за служба в запаса е 65 години и е доброволен. Подготовката и преподготовката на запасните е доброволен в системата на курсове за подготовка и преподготовка и участието се заплаща от бюджета.

Заплащането на участието на резервистите в мероприятията по подготовка и преподготовка е в размер на 70% от заплатите на кадрите военнослужащи. Участието в мисии и операции е равно на това на кадрите военнослужещи. Участието в мисии не е основание за оставане на кадрова служба.

Гражданите на Р България от мъжки пол и несемейните от женски пол до 40-годишна възраст подлежат на военна подготовка. Тя се осъществява в училищата и университетите и в система от курсове за военна подготовка. Участието в курсове е доброволен акт и се заплаща от бюджета. Пълноправните български граждани на възраст от 21 до 40 години и нямащи военна подготовка заплащат военен данък, еднократно за годината и в размер на 10% от данъците, които плаща за годината. Държавата е длъжна да

осигури военната подготовка на гражданите. Така е било след Първата световна война в Царство България, когато е нямало желаещи да постъпят на служба в армията, която е била професионална по силата на Ньойския договор и след въвеждането на военен данък хората с по-сромни възможности са се принудили да постъпят в армията.

Виждате, че аз не говоря тук за военновременни формирования, а за резерва. Военновременните формирования се създават по заявка на Щаба по отбраната и се развърщат по план на МО на основата на мирновременни военни формирования с непълен състав(например батальоните във Враца и Благоевград) и на формирования от резерва. Могат да бъдат бригади, може резервни полкове да се усилят с подразделения за осигуряване и да приемат статута на редовни сили. Това осигурява по-голяма свобода и възможности на Щаба по отбраната за използване на резервните сили според създадената оперативна обстановка.

Водещ:

Благодаря Ви ген. Цветков. Следващият по реда на записалите се за изказвания и представяне на становище е представител на Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва, тъй като не виждам в момента ген. Топалов, кой ще вземе думата от негово име? Заповядайте. Само се представете.

подп. Гогов:

Благодаря. Аз съм полковник от запаса Димитър Гогов- главен секретар от съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва. Уважаеми г-н зам. министър, уважаеми господа генерали и адмиралите и офицери, уважаеми госпожи и господа. Възложено ми е от нашия председател г-н ген. лейтенант Топалов да изразя неговото съжаление, че не може да присъства тук поради отсъствие от София, неговите най- добри пожелания към всички вас и пожелание за успешна работа на Съвета. Пристъпвам към огласяване на нашето становище. Нашият съюз приветства избора на темата на заседанието на Обществения съвет по отбранителна политика. Според нас формирането, развитието и поддържането на резерва на оръжейните сили е от изключително голямо значение за защитата на националната ни сигурност и изпълнението на трите мисии: отбрана, подкрепа на международния мир и сигурност и принос към националната сигурност в мирно време. Смятаме, че не бива да се отминава извършеното до сега. Действително законът за резерва на въоръжените сили не отговаря на потребностите и очакванията. Той се нуждае от сериозни промени. По- добрият вариант според нас е подготовката и приемането на нов закон. В същото време бяха направени няколко стъпки по формирането на резерва, които не бива да се омаловажават, те могат да бъдат и урок за по нататъшната ни работа, връзка с натрупания опит. В този смисъл е важно да се разчита на експертизата на Централното военно окръжие на неговите териториални структури. Нашата позиция е, че трябва да се започнат подобряване на нормативната база. Основното следва да бъде залагането на принципа на нарастване на силите и средствата, тоест не бива да продължава да се защитава разбирането, че с един и същи личен състав и с едни и същи ресурси армията и

въоръжените сили като цяло ще действат през различните възможни сценарии. Подкрепяме разбирането, което по наша информация се споделя от началниците на военните окръжия, съставът на резерва да бъде доброволен, териториален и запас. Според нашия съюз трябва да се премине към изграждането на териториален резерв, впрочем това е записано и в Бялата книга за отбраната и въоръжените сили приета през октомври 2010 г., но така и не се изпълнява. Не е включено дори и в сега действащият закон за резерва. Ние смятаме, че трябва да се приветстват усилията на Централното военно окръжие за разработване на концепция за изграждане на териториален резерв на въоръжените сили. Според нас правилно се определя и мисията на териториалния резерв, а именно- да участва в провеждането на мобилизация и комплектуването на военновременните формирования при кризи от военен характер, а в мирно време да подпомагат централната и местна власт при бедствия и аварии. Смятаме, че териториалния резерв трябва да бъде подчинен на министъра на отбраната, респективно на Централното военно окръжие. Нашият съюз има споразумение за съвместна работа с Централното военно окръжие. Ние сме удовлетворени от сътрудничеството. Смятаме, обаче че неправителствените организации като нашата биха били много полезни при едно партньорство, както при изграждането и функционирането на териториален резерв, така и на запаса като част от резерва на въоръжените сили. Поддържаме сега действащият текст от закона, според който гражданите на Република България в 9ти и 10ти клас на средното си образование преминават подготовка за усвояване на знания, свързано със задълженията по отбраната на страната, действията за оцеляване при кризи от военен характер, както и за мисията и задачите на оръжейните сили. Настояваме обаче тази подготовка да бъде повече от предвидените сега 5 учебни часа за 9ти клас и 5 учебни часа от десети клас, определени от учебните планове часове на класа, както и за включване в тях, провеждане на практически занятия. Нещо което с удовлетворение днес констатирам и чух от полковник Стаматов и желание на обучаемите. Подкрепям и курсовете за студенти по начална и специална военна подготовка. Смятаме, обаче че това трябва да бъде един непрекъснат курс на два етапа- начална и специална военна подготовка. Времето да е минимум два месеца, включително с едномесичен стаж във военно формирование. Всичко това разбира се е елемент на една концепция за подготовка на резерва на въоръжените сили, която се разработва от Централното военно окръжие, в нея има добри решения на основата на досегашния опит. Нашите наблюдения показват, че трябва да се прецизира уреждането на правоотношението по изпълнение на служба в доброволния резерв. Регламентът би трябвало да бъде такъв, че да не позволява на административният ръководител, собственикът на фирма или друг работодател, да се превръща в пречка в желанието на кандидата за резервист. В същото време споделяме позицията за оставане на доброволния принцип за комплектуване на формированията в мирно време, но с едно допълнение: програми за мотивиране на кандидатите, материално стимулиране на резервистите и повишаване на техните социални придобивки. Съюзът на офицерите и сержантите от запаса и резерва заявява готовност, да проявява активност както в подготовката на

нормативните документи за резерва на въоръжените сили, така и в неговото изграждане и функциониране. Благодаря.

ЗМО Иван Иванов :

Аз много се извинявам г-н полковник, но видовете резерв вие казахте доброволен, териториален и запас, без мобилизационен резерв. А защо? Има ли някаква обосновка тъй като по нашето разбиране, всъщност, мобилизационния резерв и аз до голяма степен споделям това, което е казано от ген. Цветков при мобилизационния резерв не можем да го разделим на мобилизационен резерв на сухопътни войски на военновъздушните сили и на ВВС, всъщност той ни осигурява прякото нарастване на силите и средствата при нарастване на обстановката. Тъй като запаса, да той си стои в базата данни, но той за по-дългосрочно използване, не дай боже нали, концепцията там вие знаете за попълване на загубите или за формиране на нови по решение на Народното събрание формирования за военно време, но този който всъщност трябва да нарасне силите и средствата и който да бъде обучен това е мобилизационния резерв и ние сме правили разчети, примерно за нуждите на сегашната ни армия нали това са приблизително за обучението на този мобилизационен резерв се нуждаем около 8 до 12 млн. на година. Пари, които дори в това състояние на бюджета армията може да ги отдели. Това е разликата. Тъй като ние в момента нямаме резерв, ние имаме само един доброволен резерв и нищо друго. За този доброволен резерв аз много мога да ви кажа, но абсолютно смятам, че ви е наясно всичките позитиви, негативи, бекграунд, сегашното мислене, бъдещото развитие... не искам да говоря върху доброволния резерв. Въпросът в мобилизационния резерв. Това е именно гръбнакът и териториалния резерв разбира се, който правилно беше отбелязан каква е нашата визия той трябва да бъде пряко свързан с видовете резерв пряко териториалния резерв, видовете функции и задачи, които изпълнява, но без мобилизационен резерв аз просто не мога да го разбера, затова попитах. Извинявайте.

Подп. Гогов:

Г-н зам. министър, ще кажа само това, че нашето становище в никакъв случай не противоречи на изложеното тук. Виждането беше, че тези функции биха могли да бъдат изпълнявани от тези посочени елементи, но отчитайки аргументите, които бяха изтъкнати, смятам, че то в никакъв случай не противоречи и изразяваме и подкрепата на това, което беше казано. Благодаря.

Водещ:

Благодаря Ви, г-н Гогов, сега има думата Съюза на военноинвалидите и военнопострадалите.

Водещ :

Петър Велчев:

Благодаря.

Г-н Заместник-министър, г-н Генерал, скъпи приятели,

Темата наистина е изключително важна и това, което чух до този момент се оказва, че се обединяваме в една обща теза за възстановяване на т.н. териториален резерв, т.е. създаването на териториална армия и аз пак споменавам доброволния и след това задължителния, защото г-н генерала завърши именно с такъв законопроект. И мисля , че пак се обединяваме около това, че визията трябва да бъде не 5-10-15, а точно 50 години, това за което, а и наистина става въпрос. Няма да говоря върху това, което сме изразили тук, защото всеки от вас го има. Ще акцентирам, така четейки, върху последните няколко абзаца от нашето представяне и искам да пожелаем успех на новото военно ръководство на Българската армия, защото знаете ли, Вие взимате ръководството в страшен исторически момент за държавата ни.